

تأملی در رابطه استاد و شاگردی
در آموزش هنرها با تأکید بر نظام
سنتی

لیلی و مجنون در کلاس درس،
۹۲۷ هجری، گالری فریر

تأملی در رابطه استاد و شاگردی در آموزش هنرها با تأکید بر نظام سنتی*

ندا سیفی** حسن بلخاری قهی*** مهدی محمدزاده****

تاریخ دریافت مقاله: ۹۴/۷/۲۸

تاریخ پذیرش مقاله: ۹۵/۴/۶

چکیده

رابطه استاد و شاگرد در نظام سنتی آموزش هنرها از مهمترین مؤلفه‌ها به شمار می‌رفت، رابطه‌ای که اساساً مترادف با رابطه مراد و مریدی بود. تلاش برای استخراج مهمترین مؤلفه‌های این رابطه مد نظر این پژوهش است. همچنین، نگاهی به رابطه استاد و شاگرد در نظام معاصر آموزش هنر می‌تواند خلأها و مشکلات کنونی این حوزه را نمایان کند چرا که بی‌شک یکی از مهمترین دلایل درخشش هنرها در گذشته همین روابط عمیق میان استاد و شاگرد بوده است. هدف این پژوهش پرداختن به رابطه میان استاد و شاگرد یا همان مراد و مرید است که نمایانگر جهان بینی هنرمندان در گذشته است و پرسش‌های مورد نظر این هستند که رابطه میان استاد و شاگرد در نظام سنتی آموزش هنر بر مبنای کدام اصول و تعهدات بوده است؟ و این شاخصه‌ها در نظام آموزش معاصر هنر چه وضعیتی دارند؟ روش تحقیق توصیفی - تحلیلی با بررسی کتابخانه‌ای متون و منابع است و نتایج نهایی نمایانگر برجسته‌ترین مؤلفه‌های روابط استاد و شاگردی در نظام سنتی آموزش هنر همچون رعایت حقوق، اخلاق، احترام، اطاعت، تعهد، تزکیه، محبت، اکرام مقام استاد و طی سلسله مراتب هستند. همچنین مشخص گردید به دلیل بروز تغییرات اساسی در ساختار آموزشی، شاخصه‌های سنتی روابط استاد و شاگردی، تداوم چندانی در نظام معاصر ندارند که این خلأ می‌تواند لزوم توجه و بازگشت به ارزش‌های پیشین را یادآور شود.

واژگان کلیدی

آموزش هنر، استاد و شاگرد، نظام سنتی، نظام معاصر

* این مقاله برگرفته از پایان‌نامه دکتری نویسنده اول (ندا سیفی) با عنوان «پژوهشی در امکان احیاء نظام استاد و شاگردی در آموزش هنر ایرانی اسلامی در عصر حاضر» در دانشگاه هنر اسلامی تبریز است.

** دانشجوی دکتری هنر اسلامی، دانشگاه هنر اسلامی تبریز، شهر تبریز، استان آذربایجان شرقی Email: n.seifi@tabriziau.ac.ir

*** دانشجوی کارشناسی ارشد هنر، پردیس هنرهای زیبا، دانشگاه تهران، تهران، استان تهران

Email: hasan.bolkhari@ut.ac.ir

**** دانشجوی کارشناسی ارشد هنرهای اسلامی، دانشگاه هنر اسلامی تبریز، تبریز، استان تهران Email: mehdimz722@yahoo.com